

Landskabsanalyse

Hørsholm Kommune 2025

Overordnet beskrivelse af kommunen og
inddeling i landskabskarakterområder

Indhold

Landskabskaraktermetoden	3
Naturgrundlag- Geologi	4
Naturgrundlag- Jordbund	5
Naturgrundlag- Terræn	6
Naturgrundlag- Inddeling af landskab	6
Kulturgrundlag- Kulturhistorie	7
Kulturgrundlag- Kulturhistoriske spor	10
Kulturgrundlag- Fredede Områder	11
Kulturgrundlag- Inddeling af landskab	11
Regionale og nationale interesser i det åbne land	12
Landskabskarakterområder før og efter besigtigelse	13

Landskabsanalyse
Hørsholm Kommune 2025

Rådgiver:

KOPL

KOPL ApS
www.kopl.dk

Allé ved Kettinge

Landskabskaraktermetoden

Landskabskaraktermetodens faser

Denne landskabsanalyse tager udgangspunkt i landskabskaraktermetoden, som er anbefalet af staten til brug for kommunerne i Danmark til at beskrive og analysere det åbne land.

Analysen laves på baggrund af kortlægning såvel som besigtigelser af landskabet, hvor verificeringen af karakterområdernes grænser foretages sammen med vurderingen af bl.a. landskabets sårbarhed og tilstand. Besigtigelserne foregår på offentlige veje og stier, og landskabet beskrives på den måde, som det er tilgængeligt og kan opleves af alle.

Første fase af analysen beskriver kommunen overordnet og inddeler landskabet i karakterområder. En landskabskarakter er et samspil mellem naturgrundlaget og kulturgrundlaget. Derfor illustreres og beskrives kommunen overordnet med forskellige lag. Lagene lægges over hinanden og på det grundlag inddeles kommunen i karakterområder.

Anden fase af analysen indeholder en mere detaljeret beskrivelse og gennemgang af de enkelte karakterområder. For hvert område beskrives natur- og kulturgrundlag, rumlige og visuelle forhold, og områdets tilstand og sårbarhed vurderes.

Tredje fase af analysen fremlægger en række mål og anbefalinger til håndtering af de landskabelige hensyn i forhold til planlægning og sagsbehandling for det enkelte område.

Denne landskabsanalyse er opdelt i to dele. Del 1 indeholder første fase af analysen, som dækker hele kommunen. Del 2 indeholder anden og tredje fase af analysen, som er samlet under hvert karakterområde.

Fjerde og sidste fase i landskabskaraktermetoden handler om strategi og implementering. Gennem landskabskortlægningen og analysen er der indsamlet data for varetagelsen af landskabelige værdier. I forbindelse med implementering af de landskabelige interesser i kommunens planlægning foretages en politisk afvejning af de foreslåede anbefalinger til landskabsforvaltning med andre interesser i det åbne land.

Hensynet til de landskabelige interesser kan indarbejdes i kommuneplanen, f.eks. i udpegningen af bevaringsværdigt landskab og større sammenhængende landskab. Udpegningen tager udgangspunkt i landskabsvurderingen samt overordnede statslige interesser. Landskabskarakterområderne kan herudover danne grundlag for opstilling af retningslinjer for arealanvendelsen og rammebestemmelser i det åbne land, bl.a. som rammer for lokalplanlægningen for visse områder, eller danne grundlag for strategier og temaplaner.

Karakterbeskrivelsernes opbygning og sammenhæng

Beskrivelsen indeholder en registrering og beskrivelse af følgende emner: *Nøglekarakter:* Indeholder de vigtigste karaktertræk for området.

Beliggenhed og afgrænsning: Beskriver områdets afgrænsning i forhold til naboområderne.

Landskabskarakterens oprindelse: Indplacerer landskabet i en tidsmæssig ramme ved at angive, hvornår de strukturer, der kendetegner karakterområdet, er opstået.

Naturgrundlag: En kort beskrivelse af geologi, terræn, jordbund og vandelementer i karakterområdet.

Kulturgrundlag: Beskrivelse af de tilstedeværende landskabselementer som bevoksning, bebyggelse, kulturhistoriske elementer og tekniske anlæg.

Rumlige og visuelle forhold: Beskrivelse og illustration af de rumlige visuelle forhold. Hvilke elementer er dominerende, hvor er der gode udsigter mv.

Nøglefunktioner, udviklingstendenser og planlagte ændringer: Beskrivelse af hvad der er vigtigt for at opretholde landskabskarakteren og hvilke dynamikker, der præger området.

I vurderingen underinddeles et karakterområde med fire forskellige optikker, hhv:

1 *Karakterstyrke:* Området deles op ud fra hvor god en sammenhæng der er mellem naturgrundlaget og arealanvendelsen med udgangspunkt i nøglekarakteren.

2 *Særlige visuelle oplevelsesmuligheder:* Her udpeges områder, som har noget særligt at byde på visuelt og oplevelsesmæssigt.

3 *Tilstand:* Om landskabskarakteren er i god, middel eller dårlig tilstand afgøres af mange faktorer. F.eks. er en ådal med enge og åbent landskab i

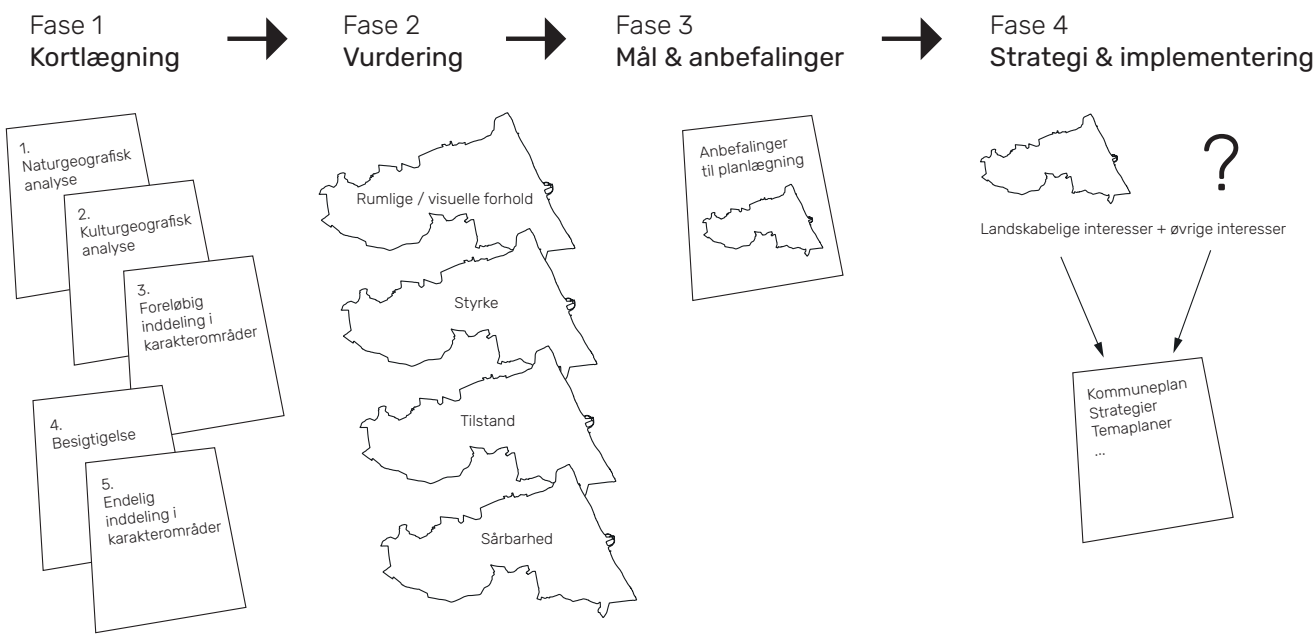
dårlig tilstand, hvis den er ved at springe i skov. Tilstanden vurderes ud fra intakthed af landskabskarakteren, vedligehold og uforstyrrelighed.

4 *Sårbarhed:* Her vurderes landskabets sårbarhed i forhold til de ændringer, der er på vej eller de udviklingstendenser, som er beskrevet i beskrivelsesdelen. Delområdernes grænser skal ikke nødvendigvis opfattes som skarpe og præcise grænser, for sårbarheden afhænger af det mere konkrete anlæg. Det skal i hvert enkelt tilfælde vurderes om et givent anlæg vil kunne påvirke det sårbare område, hvis det placeres i nærheden af eller indenfor et særligt sårbart delområde.

På baggrund af beskrivelser og vurderinger gives der nogle anbefalinger til planlægningen og forvaltningen af karakterområdet.

Anbefalinger: Denne analyse bruger følgende overordnede betegnelser for de forskellige anbefalinger, som knytter sig til et afgrænset geografisk område (betegnelsen er ændret i forhold til den gængse metode, men betydningen er den samme): "Landskab med begrænsninger" - betegner et område, hvor landskabets særlige karakter og/eller særlige visuelle oplevelsesmuligheder skal beskyttes mod forandringer, som kan svække eller udviske disse kvaliteter. "Landskab med muligheder" - betegner et område, hvor landskabets karakter skal vedligeholdes, f.eks. ved at understøtte, at den igangværende udvikling sker i overensstemmelse hermed. "Landskab med vide muligheder" - betegner et område, hvor der er kan gives plads til nye funktioner og landskabselementer, der kan give landskabet en ny og evt. forbedret karakter. Ved ændringer skal der dog tages hensyn til karakteren af de omkringliggende landskaber.

I dette afsnit gør det sig også gældende at grænserne mellem områderne ikke er definitive og præcise- der er ikke lagt bufferarealer ind mellem områder med begrænsede muligheder og områder, som kan udvikles. Det er vigtigt at holde sig for dette for øje i hver enkelt sag.

Figur 1: Faser i landskabskaraktermetoden

Landskabstyper

GEUS’ geomorfologiske kort over Danmark viser landskabstyperne i det danske landskab. Landskabstyperne er tolket ved hjælp af topografiske kort, geologiske kort, den digitale højdemodel over Danmark og ved inddragelse af tidligere tolkninger af landskabet. Sjælland er kortlagt i 2013 og revideret i 2018. I Hørsholm Kommune findes 5 forskellige geologiske landskabstyper; dødislandskab, erosionsdal, mose, bundmoræneflade og marin flade.

Dødislandskab

Den mest dominerende landskabstype i Hørsholm Kommune er dødislandskabet. Det er formet af den sidste istids dødis, som har efterladt et bølget og bakket terræn med søer. En gletsjer, der ikke længere bevæger sig frem, men blot ligger stille og smelter, kaldes dødis. Ved gletsjerens tilbagesmeltning kan der også blive efterladt store isklumper, der smelter langsommere end resten, f.eks. hvis de er blevet dækket af grus og støv. Når de endelig smelter bort, efterlader de tit et hul, som kaldes et dødishul. Mange søer i Danmark er vandfyldte dødishuller. Når der ligger mange døsisklumper i et område, kan der dannes mange fordybninger, og landskabet imellem dem fremstår derfor som bakker. Dødislandskabet er kendetegnende for en stor del af Nordsjælland og er også fremherskende i kommunerne omkring Hørsholm.

Erosionsdal

Dødislandskabet gennemskæres af en erosionsdal, hvori Usserød Å løber. Usserød Å afvander Sjælsø, som ligger i kommunens sydvestlige hjørne, og løber igennem kommunen i nordøstlig retning. Nord for grænsen til Fredensborg Kommune løber den sammen med Nivå Å, som har sit udløb i Nivå Bugt.

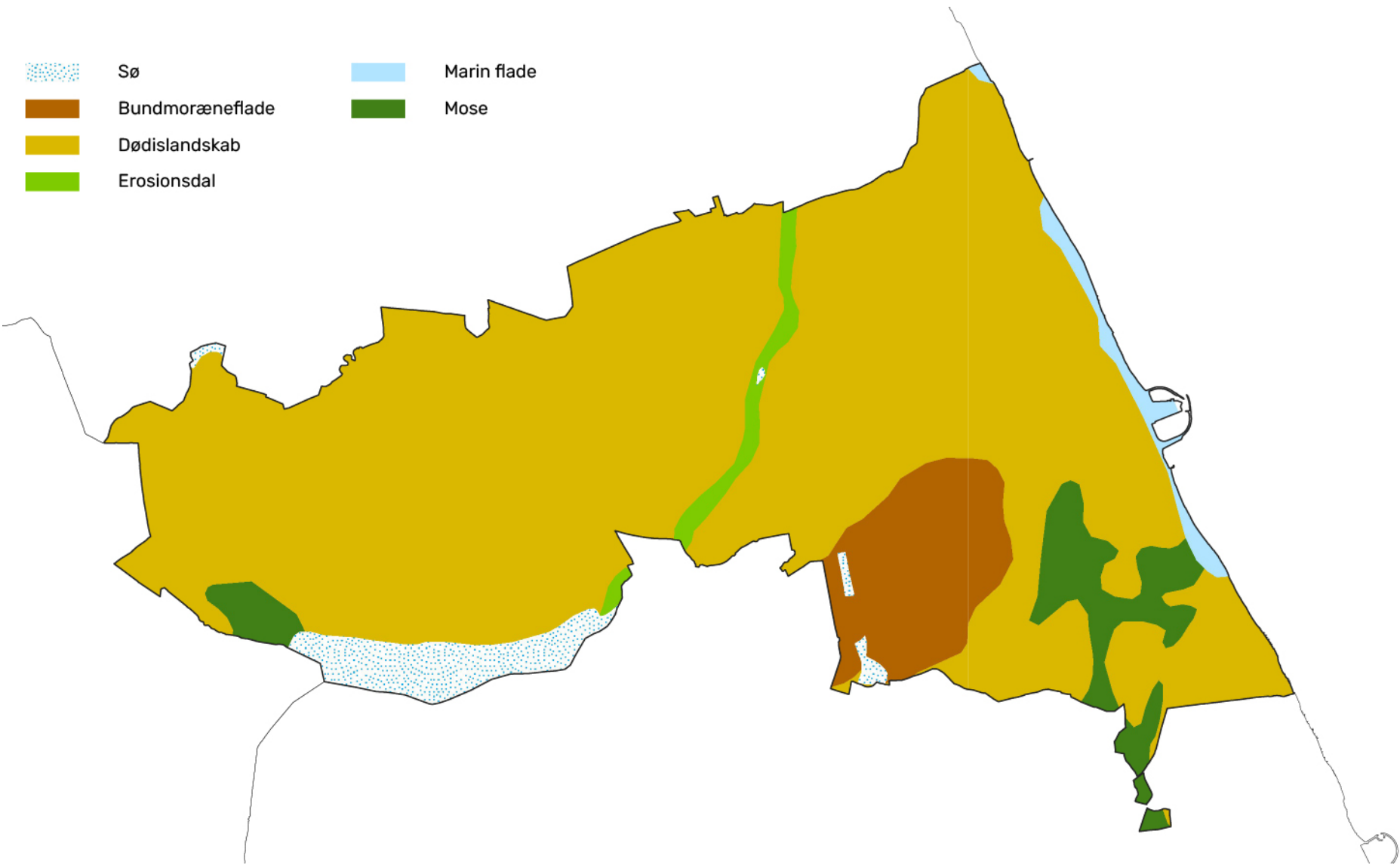
Figur 2: Gengivelse af Per Smeds Landskabskort over Danmark fra 1981. Hørsholm Kommune ligger i et morænelandskab, som blev dannet under sidste istid. I kommunen findes landskabsformerne Stenalderhavets kystlinje, randmorænelandskab og landskab med dødisrelief. Den østlige del af kommunen har overvejende lerbund og den vestlige del af kommunen har overvejende sandbund.

Mose

Vest for Sjælsø dækker landskabstypen mose et lille hjørne af Hørsholm Kommune, området spreder sig ud mod Blovstrød og Høvelte vest og syd-vest for grænsen til Allerød Kommune. Ligeledes findes et moselandskab i den sydøstlige del af kommunen, hvor Rungsted Golfklub og Folehavesko-ven ligger. Området strækker sig videre sydpå til Trørød og Vedbæk havn i Rudersdal Kommune. Moselandskaberne er lavereliggende områder, som også indeholder søer, mosehuller og vandløb.

Bundmoræneflade

Hørsholm Kirke og dens nærmeste omgivelser ligger på en bundmoræne-flade. Morænelandskaber er dannet under en gletsjer og kan være meget forskellige afhængigt af aflejringsprocessen. En bundmoræneflade har fladekarakter, hvilket i Hørsholm kommune viser sig lidt som et plateau i det omgivende dødis- og moselandskab.

Figur 3: GEUS’ geomorfologiske kort over landskabstyper

Marin flade

Mod øst afgrænses kommunen af kysten ud mod Øresund. Kysten ligger på gammel hævet havbund også kaldet marin flade. Lidt længere inde i landet ses spor efter Stenalderhavets kystlinje i form af mere eller mindre stejle skrænter. Disse skrænter eller ishavsklinter blev dannet i takt med at Jordens isskjalde smeltede og medførte en kraftig tilførsel af vand i havet, som trængte ind i det nuværende Kattegat og Øresund. Nordøstsjælland var på den tid endnu indhyllet i store mængder dødis, der flere steder dannede bolværk ud mod det åbne vand, men nogle steder skar ishavets bølger sig ind i det blottede moræneland. Den stejle skrænt umiddelbart øst for Kokkedal Slot er et eksempel på Ishavstidens gamle kystklint, der nu er delvist skredet sammen. Herfra kan den følges i syd- og sydøst retning. Kysten ændres løbende igennem tiden af erosion og deraf kystsikring.

Naturgrundlag - Jordbund

Jordarter

GEUS' jordartskort viser hvilke jordarter, der findes hvor. Jordarterne er bestemt på baggrund af indsamlede jordprøver, som er udtaget i 1 meters dybde. Kortet suppleres løbende. De forskellige jordarter bidrager til at nuancere beskrivelsen af landskabets dannelse op gennem istiden og efter istiden. Jorden i en meters dybde er upåvirket af kultur- og pløjelaget og kan dermed betegnes som en mere oprindelig jordtype.

Jordbund og jordarter hænger ofte nøje sammen med et landskabs dannelse, fordi isen under istiden sorterede materialet under afsmeltningen. Jordbunden er også direkte forbundet med arealanvendelsen, fordi jordens beskaffenhed og egnethed til dyrkning har betydet noget for bosætningsmønstre op gennem tiden.

Glaciale lag

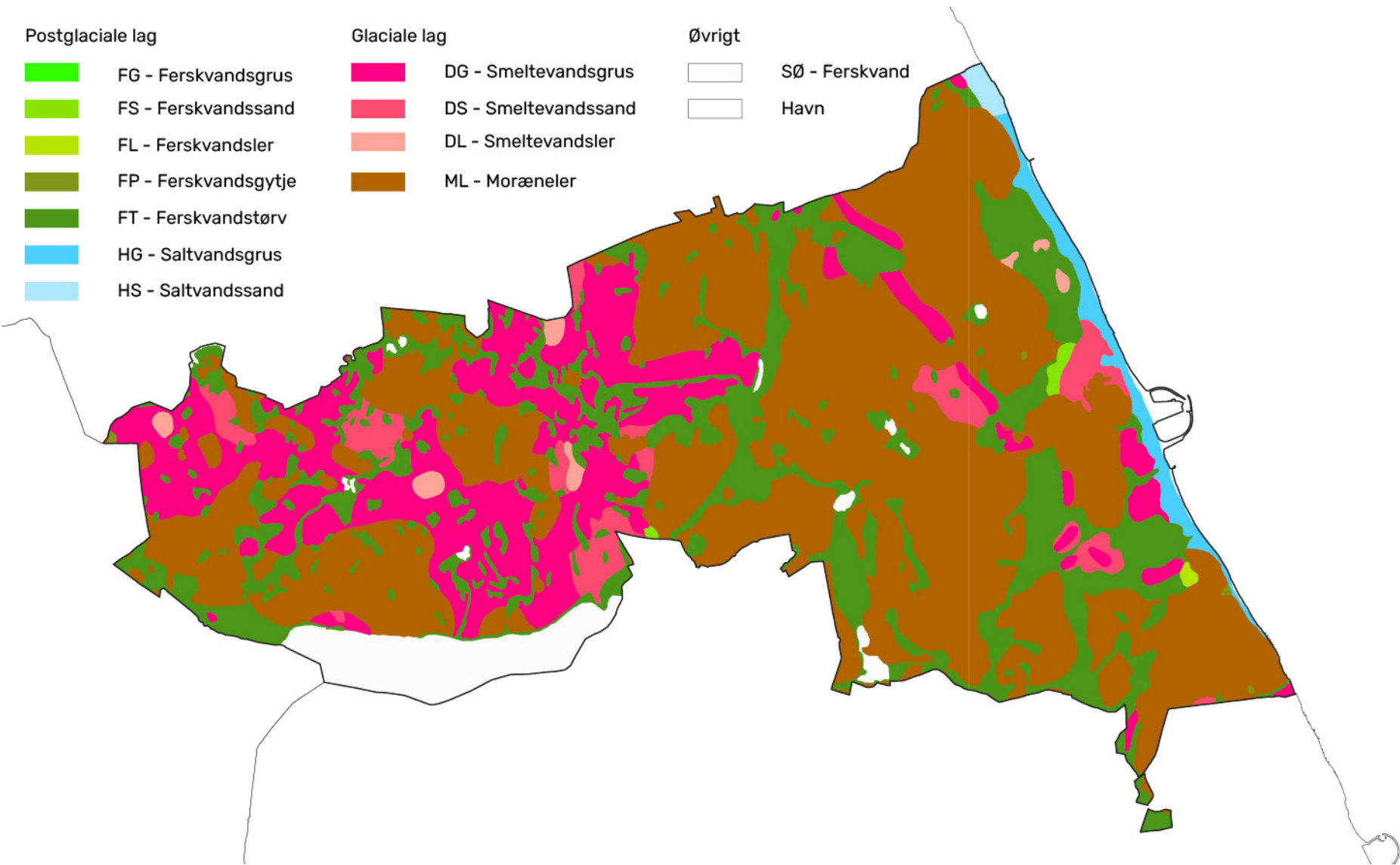
Glaciale lag kaldes de jordbundslag, som er dannet under istiden. Det er jordbundslag, som er aflejret under eller af isen. Jordarten moræneler præger især den østlige del af Hørsholm Kommune, hvor der i den vestlige del af kommunens ses en blanding af moræneler og smeltevandsgrus samt mindre områder med smeltevandssand og -ler.

Moræneler er en blandet jordart med et indhold af ler på 15-35 procent. Smeltevandsgrus, -sand og -ler er aflejret af smeltevand fra gletsjere og senere overskredet af gletsjere. Disse jordtyper kan typisk have en lodret struktur, fordi de er blevet skubbet op af gletsjerisen. Deres landskabelige fremtoning ses typisk i åse som aflange bakker.

Postglaciale lag

Postglaciale lag er de lag, som er aflejret efter isens afsmeltning. Det er jordbundslag, som aflejret af regnvand og vandets bevægelse og ophobning i landskabet. I Hørsholm Kommune ses både små spredte og større sammenhængende områder af ferskvandstørv. F.eks. er hele ådalen omkring Usseø Å præget af ferskvandstørv. Ferskvandstørv har et højt indhold af organisk materiale, fordi jorden består af ophobet plantemateriale fra mosser og planter, som lever i det fugtige miljø i lavbundede områder. Derudover ses der små områder med aflejringer af ferskvandssand- og ler.

I området langs kysten består jordbundslaget af saltvandssand og -grus, da det ligger på tidligere havbund.

Figur 4: GEUS' kort over jordarter

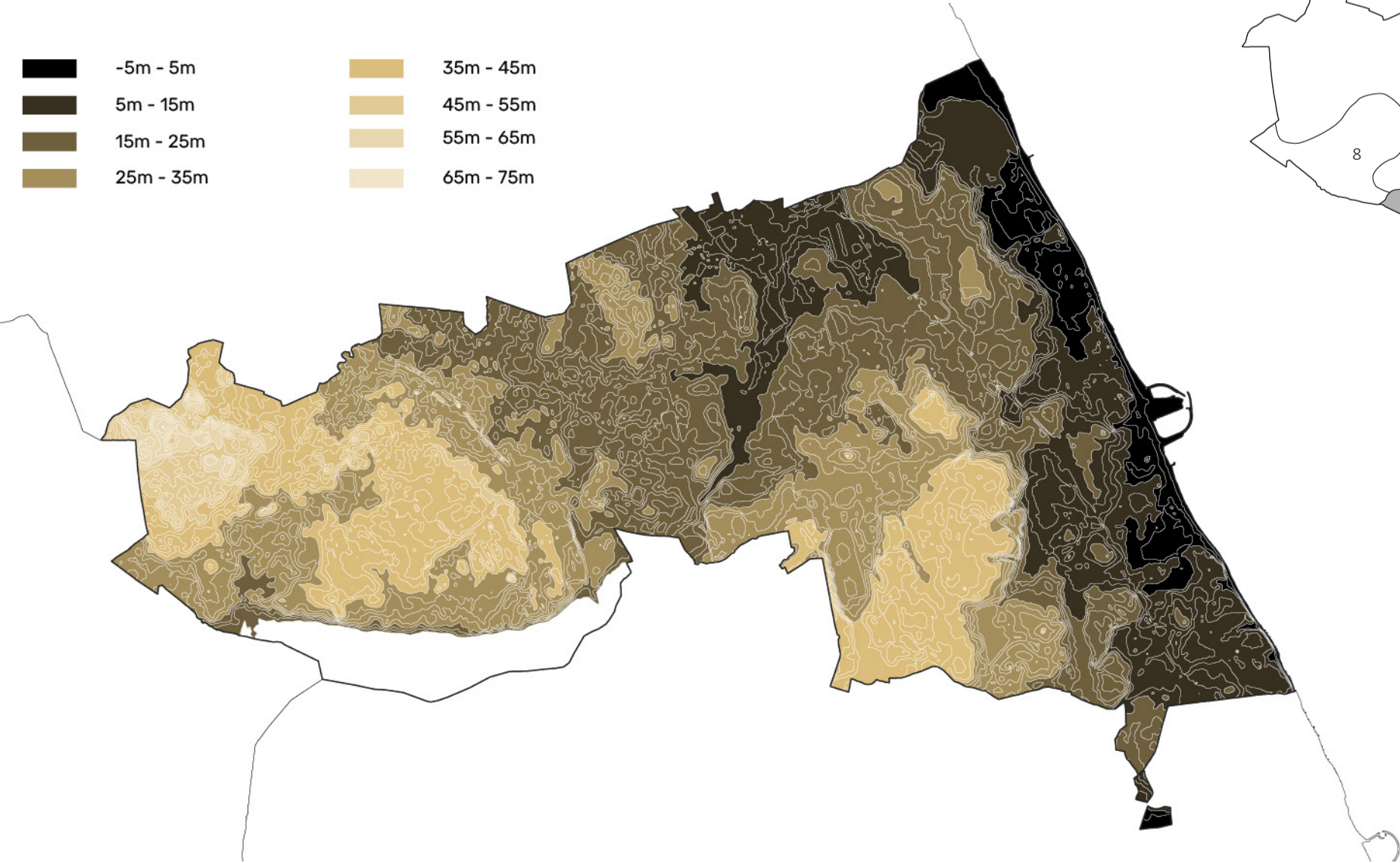
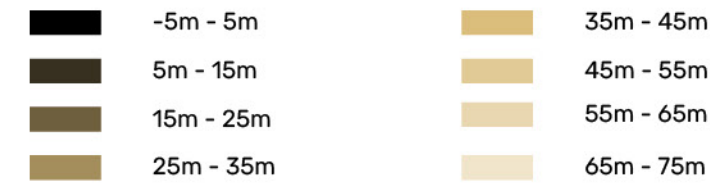

Figur 5: Jorden i Hørsholm Kommune er generelt velegnet til dyrkning

Naturgrundlag – Terræn

Terrænform

På illustrationen af terrænet i Hørsholm Kommune aflæses terrænet i hovedtræk som lavtliggende og fladt ud mod kystlinjen, Stenalderhavets kystlinje aflæses som en tydelig stigning i terrænet lidt længere inde i landet. Centralt gennemskæres kommunen af Usserød Ådal, som afspejles i et lavtliggende terræn med jævnt stigende terræn på begge sider. Sydøst for ådalen stiger terrænet jævnt til en højereliggende flade (bundmoræne-flade), som har en stejl afgrænsning mod øst, hvor terrænet falder og flader ud mod kysten. Vest for ådalen er terrænet mere bølget, bakket og stigende i vestlig retning. Ved Sjælsø i sydvest falder terrænet nogle steder stejlt ned mod søen.

Figur 6: Kort over terrænformer

Kystforland

Kystforlandet udgør den del af det kystnære landskab, hvorfra der er visuel sammenhæng med den tilstødende vandflade, samtidig med at terrænhældningen overordnet er orienteret mod kysten. For Hørsholm Kommunes kystlandskab er det kendetegnende at bebyggelse og bevoksning ligger tæt ud til kysten og dermed skygger for den visuelle sammenhæng med Øresund. Afgrænsningen af kystforlandet er foretaget efter geologiske forhold.

Naturgrundlag – Inddeling af landskab

Foreløbig inddeling af landskabet efter naturgrundlag

Efter kortlægning af kommunens geomorfologi, jordarter og terrænformer kan landskabet foreløbigt inddeles som vist på figur 7.

Figur 7: Foreløbig inddeling af landskabet efter naturgrundlag

- 1: Foreløbigt kystforland
- 2: Lavtliggende dødislandskab (tidligere Stenalderhav) med mose præget af ferskvandstørv
- 3: Bølgede dødislandskab med jævnt fald mod ådal, moræneler
- 4: Højtliggende flade med moræneler
- 5: Lavtliggende ådal med ferskvandstørv
- 6: Småbakket dødislandskab med variation af jordarter- primært sand / grus
- 7: Bakket dødislandskab med terrænstigning fra sydøst mod nordvest og fald mod Sjælsø, variation af jordarter- primært sand / grus
- 8: Bølget / jævnt dødislandskab og mose præget af ferskvandstørv

Kulturgrundlag – Kulturhistorie

De bærende fortællinger

Det nuværende landskab kan betragtes som en ophobning af naturprocesser og tidligere tiders menneskelige udnyttelse. Landskabet indeholder således spor og levn fra forfædres brugsmønstre, som ofte først giver mening, når man kender deres historiske sammenhæng. I det følgende beskrives de kulturbetingede strukturer i landskabet under nogle overordnede temaer, der knytter sig til forskellige tider. Temaerne giver tilsammen et billede af den kulturhistoriske identitet i Hørsholm Kommune. Udover de overordnede fortællinger rummer landskabet naturligvis mange flere, mere eller mindre synlige, kulturspor og enkeltelementer.

Den kulturhistoriske analyse giver et indblik i, hvordan kulturlandskabet har forandret sig og dermed en forståelse for, at det foreliggende landskab er et resultat af en dynamisk udvikling frem til i dag. Analysen kan hjælpe til at forstå landskabets særpræg og identitet, som igen kan hjælpe med at definere landskabets karakterområder.

Tidlig bosætning

I stenalderen levede der mennesker i områderne omkring Øresundskysten og Sjælsø, hvor de kunne jage og fiske. Langs nordbredden af Sjælsø er der registreret mindst 6 bopladser fra yngre Kongemosekultur (ca. 6400-5400 f.Kr.) og Ertebøllekultur (ca. 5400-3900 f.Kr.), som via Usseø Å formentlig har haft forbindelse med den samtidige kystbebyggelse ved Nivå. Bopladsområdet ved Sjælsø nordbred giver således en sjælden mulighed for at udforske relationerne mellem kystens og indlandets bopladser. Området er udpeget som kulturarvsareal.

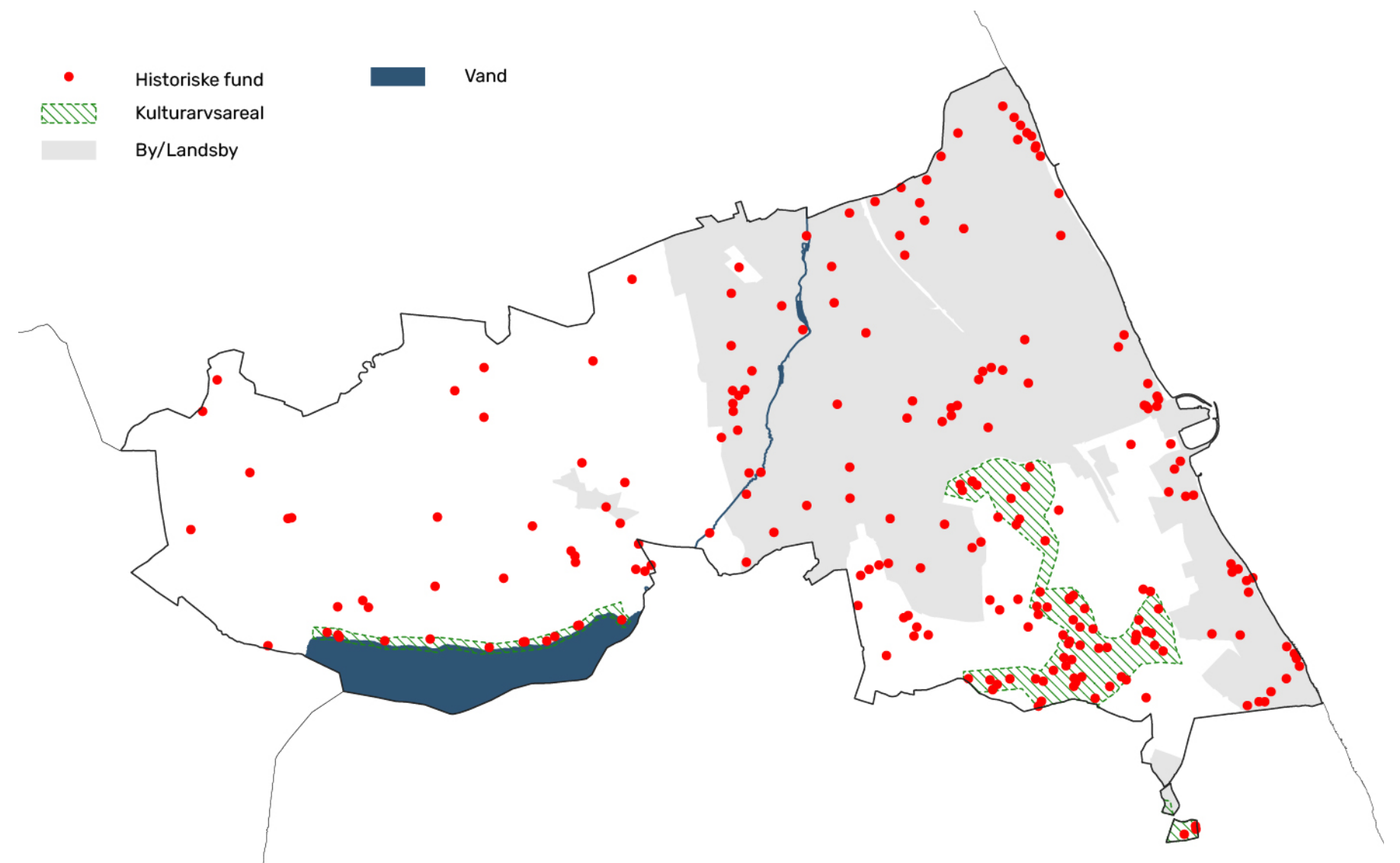
En lille del af Hørsholm Kommune ligger indenfor kulturarvsarealet Maglemosen, som dækker et større område i Rudersdal Kommune. Langs kanten af Maglemosen, en tidligere lavvandet fjord, er der fundet adskillige bopladser fra stenalderen og helt frem til den tidlige bondekultur.

I forbindelse med indførelsen af agerbruget omkring år 4000 f.kr. flyttede bosættelserne længere ind i landet. I dag finder vi sporene efter de første bønder i form af grave, dysser og jættestuer, f.eks. på bakkerne omkring Sjælsø. Skovområdet Sandbjerg Østerskov, som indtil 1800-tallet var overdrev, er også udpeget som et kulturarvsareal. Her er bevaret mindst 55 fredede gravhøje i form af langdysser, runddysser og rundhøje. Denne udvikling forstærkedes i ældre bronzealder frem til ca. 1000 f.Kr. Langs kysten findes mange grave og fredede gravhøje fra slutningen af bondestenalderen og ældre bronzealder, bl.a. ved Mikkelsborg, Rungsted og Smidstrup.

I kommunen findes ikke mange spor fra hverken jernalderen eller vikingetiden, hvilket formodentlig skyldes en periode med affolkning, hvor området sprang i skov. Nordøstsjælland's mange stednavne med endelsen "-rød" er forbundet med betydningen "rydning" og daterer sig tilbage til tidlig middelalder. Bl.a. Vallerød og Usseø antages derfor at være anlagt som små landsbyer i nye skovrydninger i 1200-årene.

Figur 8: Sjælsø

Figur 9: Kort over kulturhistoriske fund og kulturarvsarealer

Kulturgrundlag – Kulturhistorie

Skov

Frem mod 1700-tallet var en stor del af kommunen stadig dækket af skov og indbyggertallet var lavt, men i takt med et stigende befolkningstal, krige og mangel på andre energikilder end træ blev meget skov ryddet. Ligeledes gjorde udskiftningen omkring år 1800 at store skovområder blev ryddet i forbindelse med omfordeling af jord og mere intensiv udnyttelse af landskabet. Skovrydningen foregik i hele landet, og med skovforordningen af 1805 besluttede regeringen af de sidste rester af skov skulle beskyttes. Samtidig begyndte staten at plante nye skove og give tilskud til private jordejeres skovplantning, mod at ejerne forpligtede sig til permanent skovdrift på arealerne, også kaldet fredskovpligt. Sjælsølund og Stumpedyssø Hegn er eksempler på fredskov, som stammer fra de tidligere storskove.

Slotte og landsteder

Allerede i middelalderen blev der bygget en borg på en ø i en sø, der hvor Hørsholm Kirke ligger i dag. I 1391 overtog dronning Margrethe borgen og gennem de næste århundreder erhvervede kronen størstedelen af Nord-sjælland, borgen blev udskiftet med et slot og en by opstod omkring det.

Hørsholm Slot eller Hirschholm Slot havde sin blomstringstid under Christian 6., der skænkede det til sin dronning Sophie Magdalene. Hun lod slottet ombygge og udvide i 1733-1744. Fra samme periode stammer også flere af de betydningsfulde landsteder og fæstegårde nærmere kysten f.eks. Sophienberg, Kokkedal og Rungstedgård.

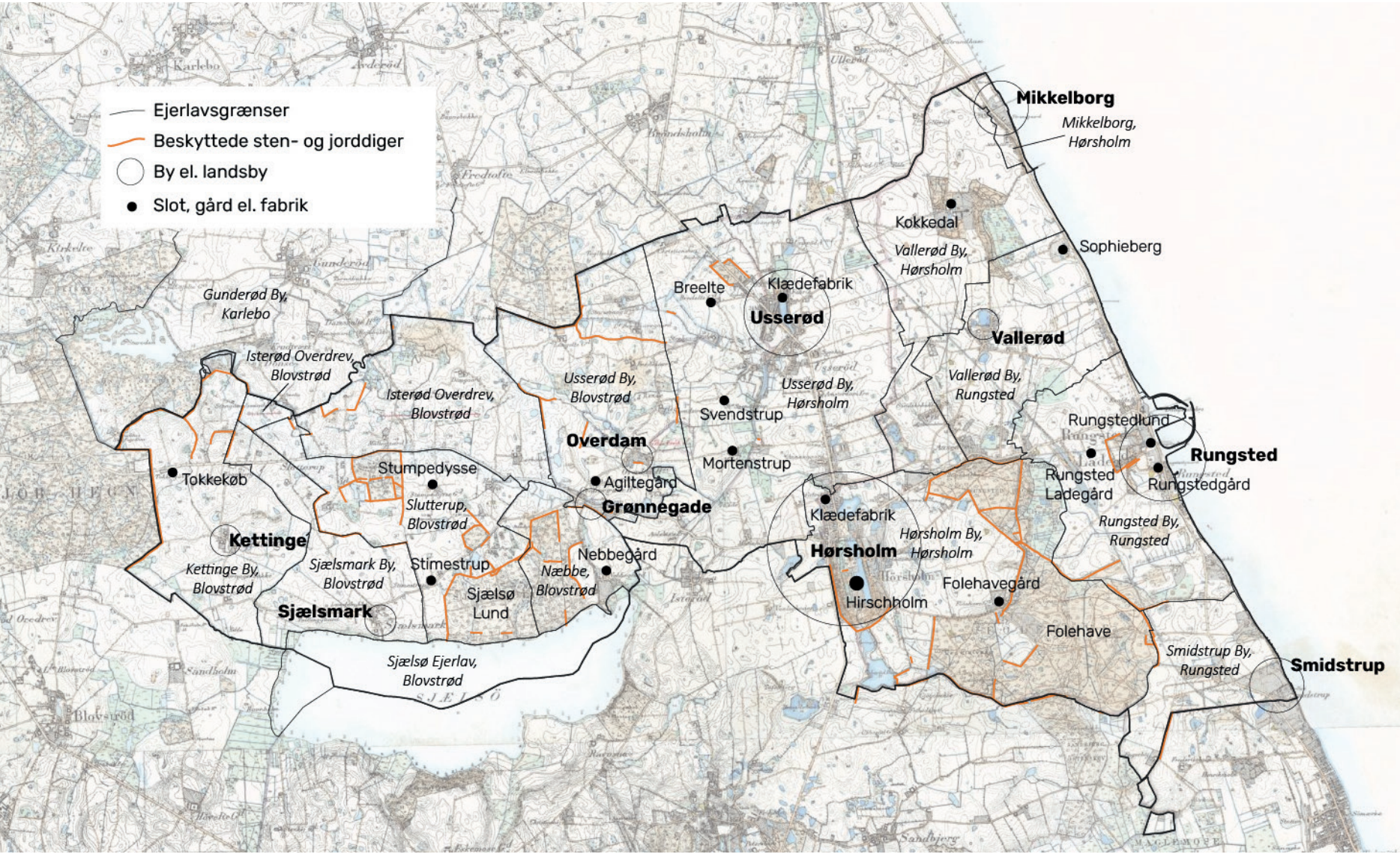
Senere under krigen mod England i 1800-tallet blev Hørsholm Slot revet ned og solgt eller genbrugt som byggematerialer, men slotsholmen bestod

og Hørsholm Kirke blev opført her i 1823. Syd for kirken kan man stadig se resterne af slotshaven, ligesom avls- og domestikbygninger fra 1700-tallet er bevaret. Folehaven og arealerne ved folehavegård udgør sammen med slotanlægget et hovedgårdslandskab. Grundet kronens dominans i området fandtes der ikke andre private herregårde med tilhørende hovedgårdsmarker og fæstegods.

Enkeltgårde og landsbyer

Hørsholm Slot eksisterede i kraft af hoveri og afgifter fra de mange fæstebondebrug. Bøndernes bebyggelse og landskabsudnyttelse havde to former; enkeltgårde og landsbyer. I kommunens vestlige del lå en række enkeltgårde, også kaldet torpegårde f.eks. Agiltegård, Mortenstrup, Svenstrup, Breette, Stumpedyssø, Sluttrup, Tokkekøb og Nebbegård. Enkeltgårdene lå for sig selv, men deres drift var alligevel underlagt et dyrkningsfællesskab ligesom landsbyernes gårde.

Størstedelen af bønderne levede i landsbyer. Den ældste, Kettinge, ligger i kommunens vestlige ende. Langs kysten fandtes en særlig type landsbyer, Mikkeltorp, Rungsted og Smidstrup, hvor bønderne levede af en kombination af fiskeri og landbrug.

Figur 10: Høje målebordsblade 1842-1899 med fremhævelse af ejerlav, beskyttede sten- og jorddiger samt byer, landsbyer og eksempler på enkeltgårde og fabrikker

Figur 11: Hvor flere af de gamle enkeltgårde lå, findes der stadig fritliggende gårde i dag med de samme navne.

Vandkraft og industri

Hørsholm Kommune er grundet sit dødislandskab rig på åer og søer, og før i tiden, hvor man ikke havde effektiv dræning, var vandelementet endnu mere tilstedeværende end i dag. Søer og damme blev udnyttet til fiskeri og åerne gav grundlag for bebyggelser, der krævede vandkraft. Der var således gennem århundreder en vandmølle ved Usseørd Å. Dertil kom omkring år 1800 Den Militære Klædefabrik i Usseørd, som skabte grundlag for bymæssig vækst i den nordøstlige del af kommunen, og Hørsholm Klædefabrik som skabte vækst i Hørsholm by i den sidste del af 1800-tallet.

Rungstedgårdene og kystbanen

Det tidligere kongelige landsted Rungstedgård blev igennem tiden knyttet tæt sammen med Rungstedlund, da det i 1842 blev erhvervet af storproprietæren Anton Aron David, som allerede ejede Rungstedlund og herefter drev gårdene samlet. Begge gårde blev i 1879 købt af søskendeparret Alvilde og Wilhelm Dinesen. Efter en brand på Rungstedlund blev et nyt ladegårdsanlæg opført og fik navnet Rungsted Ladegård. Karen Blixen blev født på Rungstedlund i 1885, og hun overtog det i 1939. I dag fungerer Rungstedlund som museum, der bl.a. omfatter forfatterens hjem, have og et fuglereservat.

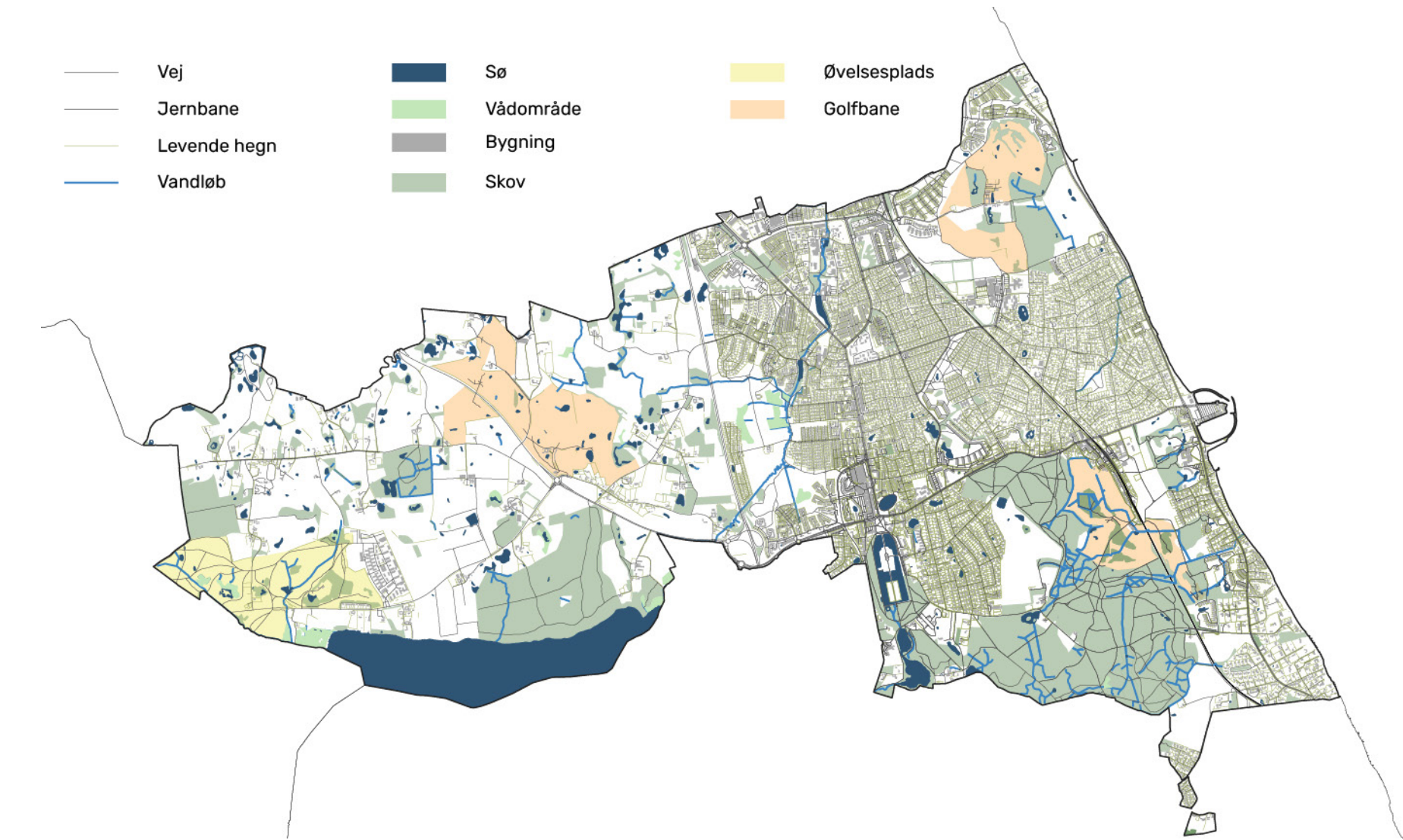
Indtil midten af 1800-tallet var området omkring den nuværende Rungsted Strandvej et lille samfund bestående af folk knyttet til de store Rungstedgårde samt Folehavegård, Sophienberg og Kokkedal. En mindre grup-

pe fattige ernærede sig ved fiskeri, husdyrhold, jordbrug og småhåndværk. I midten af 1800-tallet begyndte dampskibsfarten på Øresund, og efterhånden begyndte det københavnske borgerskab at »ligge på landet« langs Øresundskysten. Da Kystbanen mellem Klampenborg og Helsingør åbnede i 1897 med station i Rungsted, begyndte udviklingen for alvor at tage fart. Badehoteller, sommerpensionater og villaer blev bygget langs Strandvejen og dens sideveje.

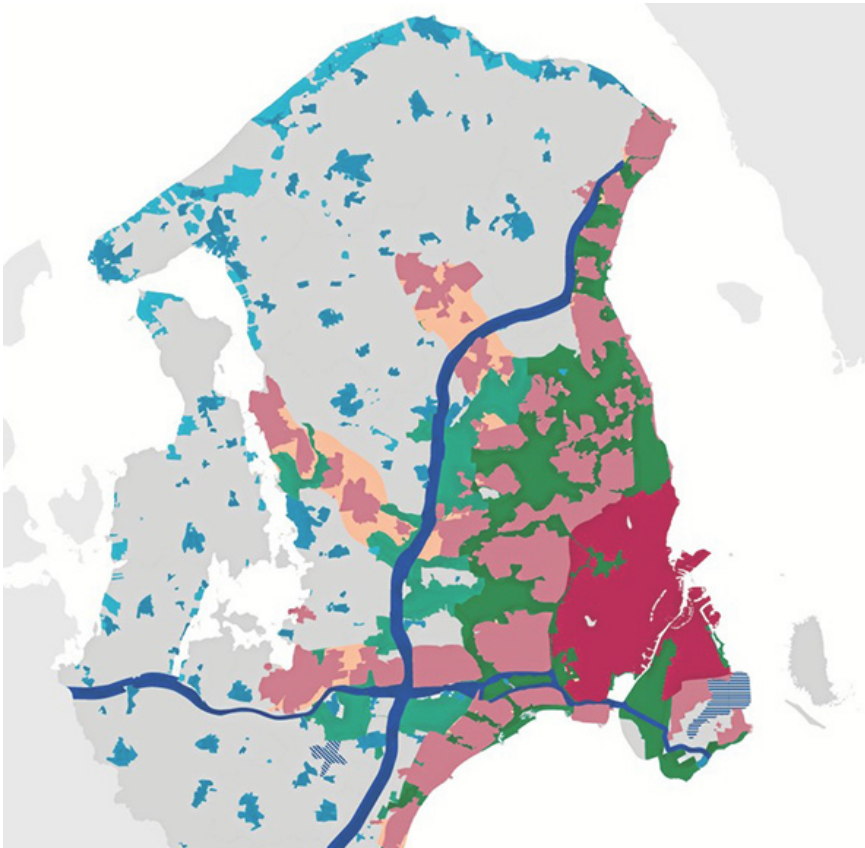
Fingerplan og forstad

En anden faktor, som har påvirket urbaniseringen i Hørsholm, er den stor-københavnske Fingerplan fra 1947, som foreskrev, at regionens fremtidige byvækst mest hensigtsmæssigt kunne foregå i »fingre«, dvs. radiale transportkorridorer, hvorved det åbne land mellem fingrene kunne tjene rekreative formål som grønne kiler.

Hørsholm hører til Helsingørfingeren. Med åbningen af Helsingørmotorvejen i 1956 udviklede Hørsholm Kommune sig i anden halvdel af 1900-tallet til en attraktiv pendlerkommune. Helsingørfingeren er i dag tæt bebygget og i Hørsholm Kommune er det, der tidligere var små adskilte byer vokset sammen til et stort sammenhængende byområde.

Figur 12: Arealanvendelsen i Hørsholm Kommune i dag

Figur 13: Fingerplan 2019, illustration fra Erhvervsministeriet

Militære anlæg

Sjælsmark Kaserne blev opført i 1951-53 under den kolde krig som kaserne for et artilleriregiment. Til formålet eksproprieredes 111 ha fra gårde i de to landsbyer Sjælsmark og Kettinge. Sjælsmark Kasernes bygninger er siden februar 2015 blevet anvendt som et udrejsecenter, landskabet øst for kasernen anvendes stadig som et militært øvelsesterræn, der strækker sig ind i Allerød Kommune.

Rekreative områder og golf

De rekreative områder i kommunen tager udgangspunkt i skovene og kystområderne langs Strandvejen. De store skovområder som Folehave og Sjælsø Lund besøges af mange mennesker, som benytter dem til bl.a. vandring, cykling og ridning. Kysten et vigtigt aktiv for fritidslivet, og den er et populært mål for badning, vandring, sejlads og lystfiskeri. Der er gode badestrande ved Rungsted Havn og omkring Mikkelsborg. Kommunens tre golfbaner optager også en betydelig del af landskabet.

Kulturgrundlag – Kulturhistoriske spor

Synlige spor i landskabet

Landskabets tidsdybde og karakter afspejles i gamle bygningsværker og landsskabselementer som f.eks. gravhøje og kirker, fordi de alene ved deres tilstedeværelse fortæller os om menneskers historie på netop dette sted. Gravhøjene er nogle af de ældste synlige spor i landskabet, hvoraf nogle kan dateres tilbage til oldtiden. Kirkerne er typisk også gamle bygningsværker, der vidner om samfundets tilstedeværelse gennem mange hundrede år.

I Hørsholm Kommune er den ældste af kommunens tre kirker Hørsholm Kirke fra 1823. Kirken er ung, set i forhold til at andre kirker stammer helt tilbage fra middelalderen. Kirken fortæller således historien om, at kommunen i middelalderen var dækket af skov og at det lave indbyggertal betød, at der ikke fandt nogen særskilt sognedannelse sted.

Figur 14: Hørsholm Kirke

Fredede bygninger

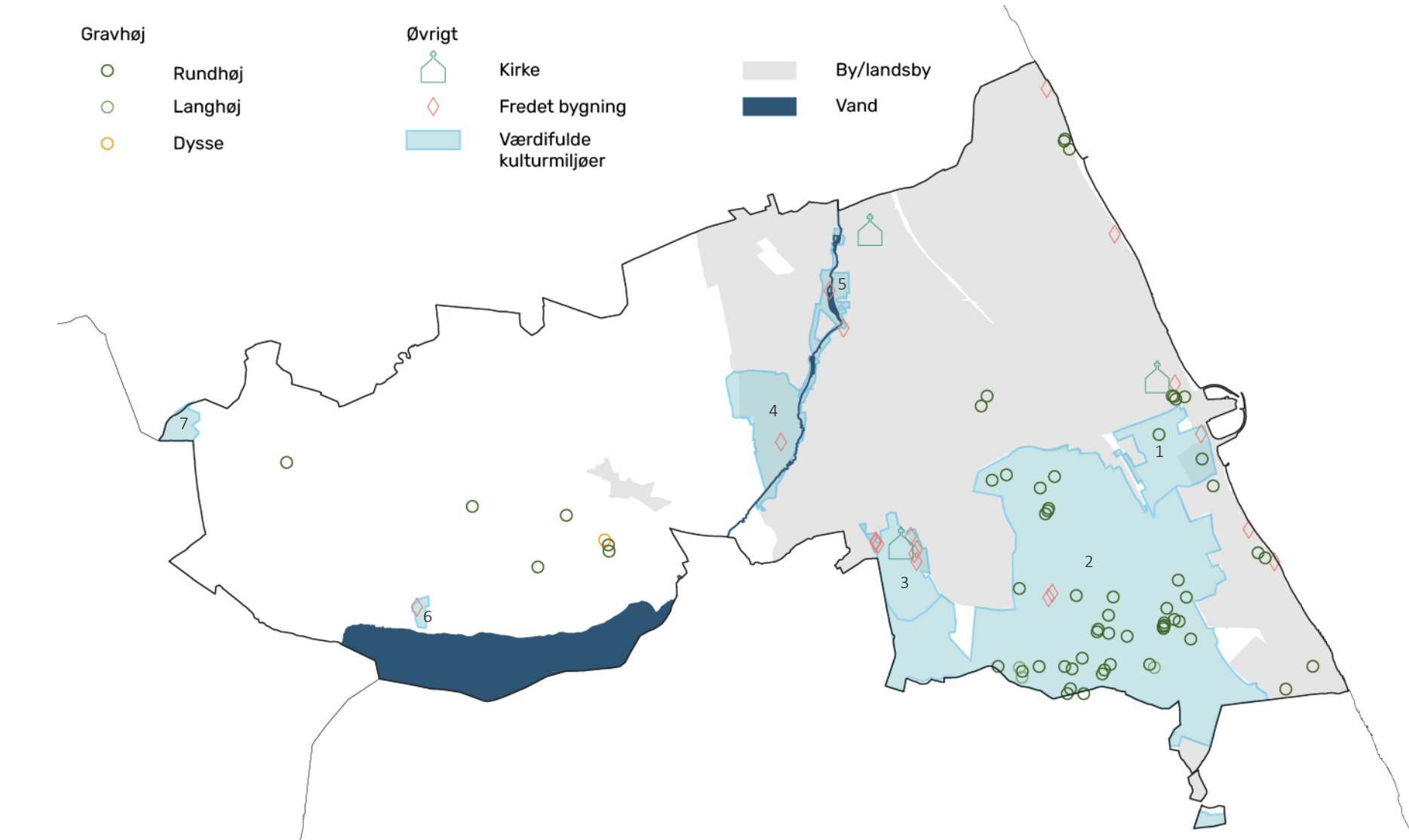
Hørsholm Kommune er som de øvrige Øresundskommuner kendetegnet ved historiske bygninger med høj kvalitet, idet en stor andel af kommunens byggeri er opført af velstående bygherrer, der har valgt dygtige arkitekter og bygmestre og opført solide og attraktive huse, der er velbevarede.

Der er i kommunen 35 fredede bygninger (FBB, Fredede og Bevaringsværdige Bygninger, Slots- og kulturstyrelsen, januar 2025), og derudover er en lang række bygninger udpeget som bevaringsværdige i kommuneplanen og i Lokalplan 143 Bevaring i Hørsholm Kommune. De fredede og bevaringsværdige bygninger er med til at give det byggede miljø karakter og identitet ligesom de også er med til at fortælle historien om menneskets anvendelse af landskabet igennem historien. Fredede bygninger i kommunen er bl.a. de tidligere jagt- og skovbrugsbygninger til Hørsholm Slot, Sophienberg Slot, Folehavegård, Rungstedlund, torpegården Mortenstrup og bygningerne, der husede Den Militære Klædefabrik i Usserød.

Værdifulde kulturmiljøer

I Hørsholm Kommuneplan er der udpeget 6 områder som værdifulde kulturmiljøer, de afspejler hver især dele af kommunens udviklingshistorie op igennem tiden. Afgrænsningen af de 6 kulturmiljøer er vist på figur 15.

1. Rungstedgårdene og Rungsted Kyst station
2. Folehaveskovene
3. Slotsbyen
4. Usserød Ådal
5. Fabriksbyen
6. Sjælsmark Landsby
7. Tokkekøb Hegn (størstedelen af kulturmiljøet ligger i Allerød Kommune)

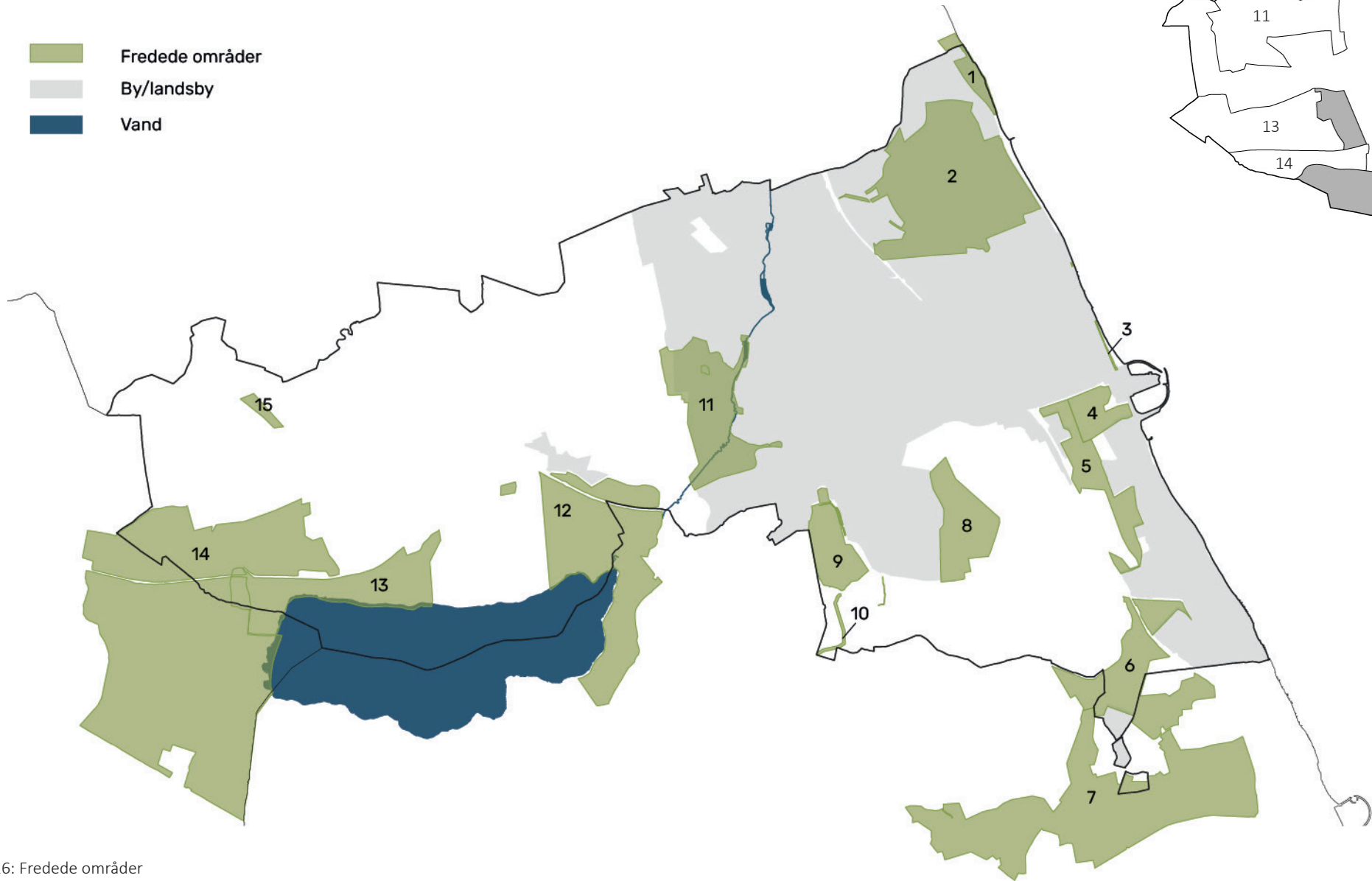
Figur 15: Kort over kulturhistoriske spor og værdifulde kulturmiljøer

Fredede områder

Hørsholm Kommune har en lang række områder, som er fredede efter naturbeskyttelsesloven. Områderne ligger både i det åbne land og i kanten af byområdet. Inde i den bymæssige bebyggelse findes også enkelte områder (Bolbroengen, Ewaldshøj, Rungsted Kirke), som er fredet. I denne kortlægning medtages kun fredede områder, som ligger udenfor eller i kanten af bymæssig bebyggelse, og som dermed kan bidrage til at identificere landskabskarakterområderne.

Fredningerne har ofte til formål at bevare og forbedre de landskabelige værdier for det pågældende område, herunder også natur- og kulturhistoriske værdier, og de regulerer således anvendelsen og vedligeholdelsen af områderne. Fredningerne kan også gælde offentlighedens adgang til områderne og udsigtsforhold.

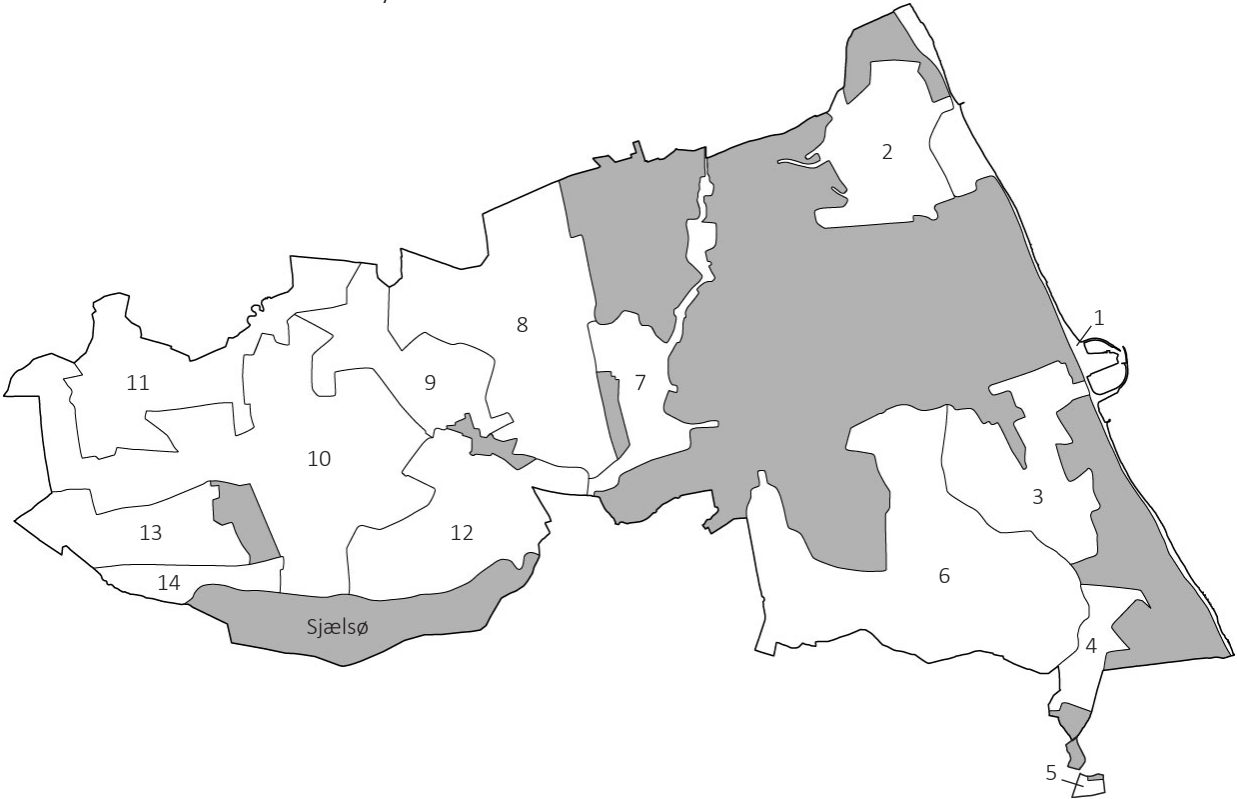
- Fredede områder
- By/landsby
- Vand

Figur 16: Fredede områder

Foreløbig inddeling af landskabet efter kulturgrundlag

Efter en overordnet kortlægning af kommunens kulturgrundlag, kan landskabet foreløbigt inddeles i karakterområder som vist på figur 17. I det landskabskaraktermetoden fokuserer på det åbne land, inddrages større sammenhængende byområder, landsbyer, haveforeninger o.l. ikke i analysen.

Figur 17: Foreløbig inddeling af landskabet efter kulturgrundlag

- 1: Kystforland med udsigt til Øresund
- 2: Åbent slettelandskab med allé, slot, golfbane og lille skovområde
- 3: Landskab med golfbane, haveanlæg og reminiscenser efter landbrug
- 4: Let bølgende landskab med åbne marker
- 5: Lavtliggende landskab med søer, moser og enge (Rudersdal Kommune)
- 6: Søer, slotsholm, store enge, stort gammelt skovområde med moser
- 7: Dal med gennemløbende å og skråning med moser, eng og overdrev
- 8: Bakket landskab med søer, varierende mellem landsbyskala med mindre plantager og skovområder til spredte gårde og store dyrkede marker, præget af motorvejen mod øst
- 9: Landskabelig golfbane med bakker og søer
- 10: Bakket landskab med søer, store gårde, store marker, landsby, plantager, hestefolde og ridebaner
- 11: Bakket landskab med søer, præget af tætliggende bebyggelse, tæt beplantning og mindre jordlodder
- 12: Bølgende landskab med store marker og gammelt skovområde med moser
- 13: Militært øvelsesterræn, overdrev med spredt beplantning
- 14: Sydvendt skråning med lille landsby og udsigt til Sjælsø

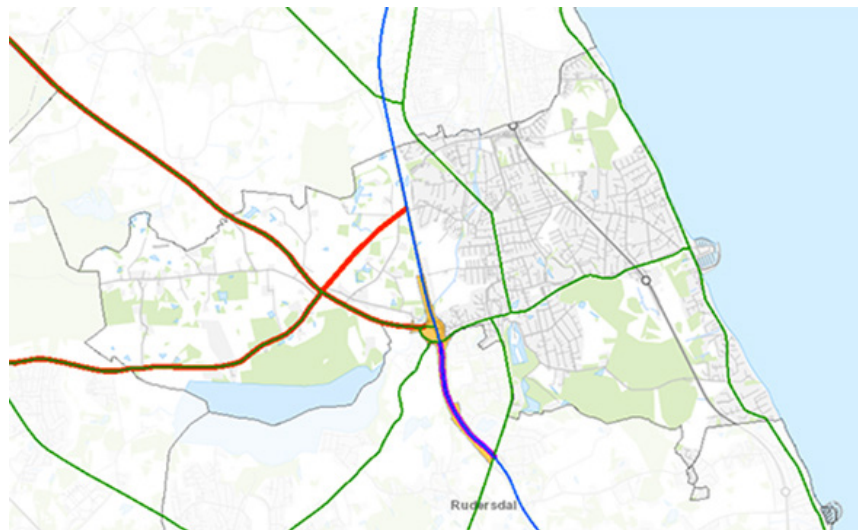
Regionale og nationale interesser i det åbne land

Vej

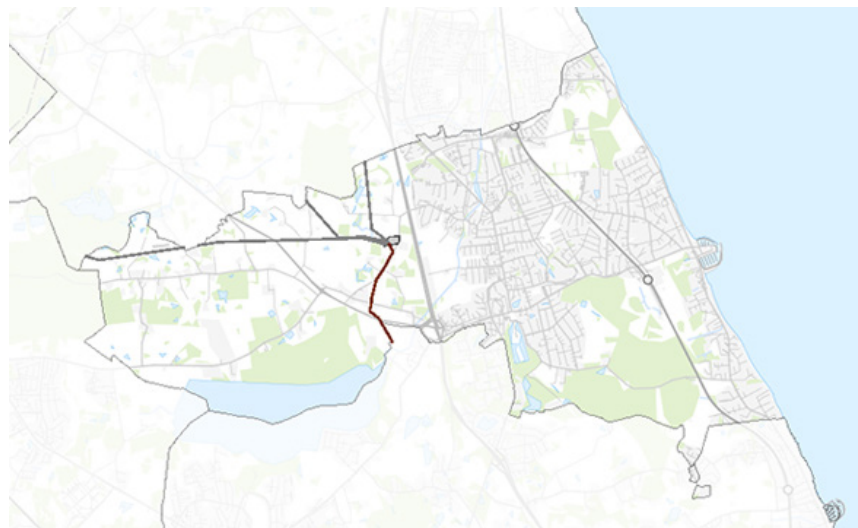
I fingerplan 2019 er der udpeget et overordnet vejnet, der har betydning i et regionalt perspektiv. Staten har på trafikområdet indgået aftale om anlægsinvesteringer samt tilvejebringelse af beslutningsgrundlag, med henblik på senere igangsættelse af vejanlæg. Indtil der for disse vejplaner er udarbejdet detaljeret beslutningsgrundlag, er det en statslig interesse, at vejinteresserne tilgodeses gennem kommunernes arealplanlægning, således at kommuneplanlægningen ikke disponerer i strid hermed.

Elforsyning

I fingerplan 2019 er der også udpeget et overordnet elforsyningsnet. Omkring disse anlæg er begrænsende anvendelsesmuligheder, hvorfor der ved senere planer om ændret anvendelse af de berørte arealer skal tages hensyn til højspændingsanlægget og de gældende restriktioner.

Figur 18: Arealreservationer veje

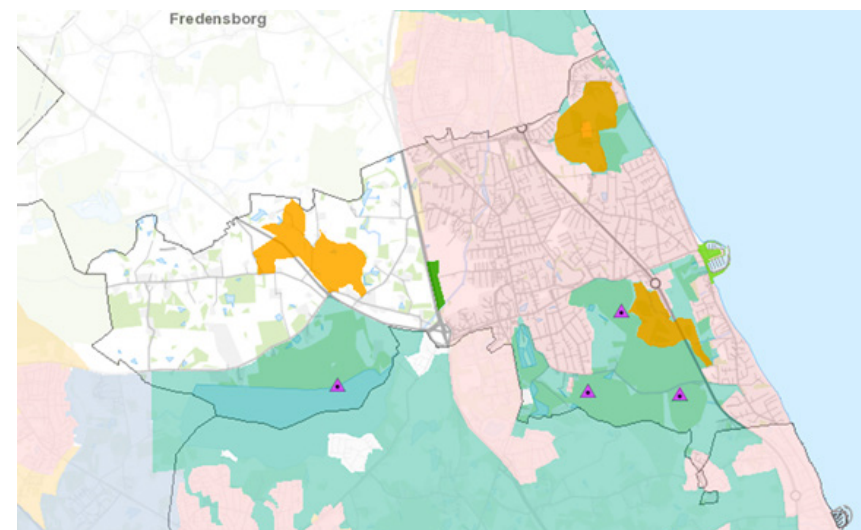

Figur 19: Elforsyning

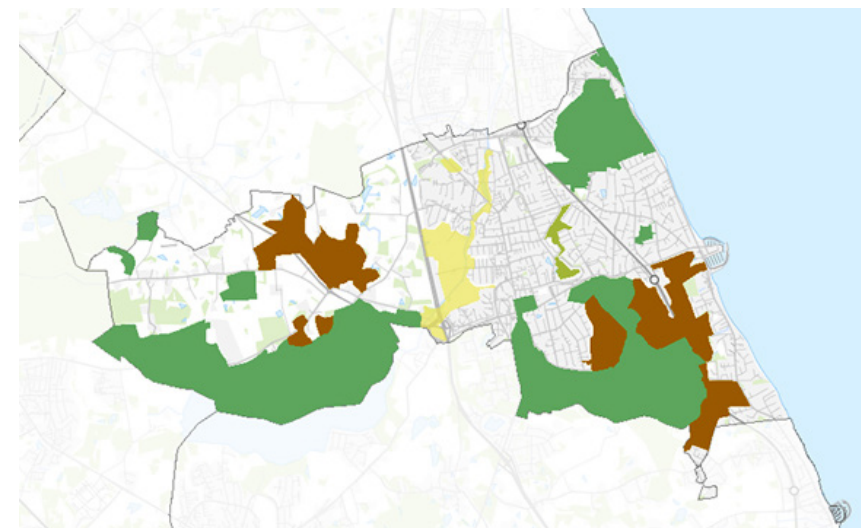
Grøn struktur

Det åbne land i sin helhed har stor rekreativ værdi, men især de tilbageværende grønne, ubebyggede landområder nærmest det tætte byområde har særlig rekreativ betydning for befolkningen. Friluftsområder af regional betydning er især Fingerbyens grønne kiler og ringe, kystkilerne samt kysten og kystvandet.

Alle kommuneplaner indeholder retningslinjer for varetagelse af naturbeskyttelsesinteresserne, der tilsammen udgør Grønt Danmarkskort. Beskyttelsesområderne i Hørsholm Kommune udgøres dels af de udpegede naturbeskyttelsesområder, der i dag fungerer som gode levesteder for vilde planter og dyr, og dels af de arealer, som forbinder kommunens naturbeskyttelsesområder, de såkaldte økologiske forbindelser. Udover disse findes også småbiotoper og naturområder beskyttede af naturbeskyttelseslovens § 3.

Figur 20: Grønne kiler, grøn ring, områder til fritidsformål

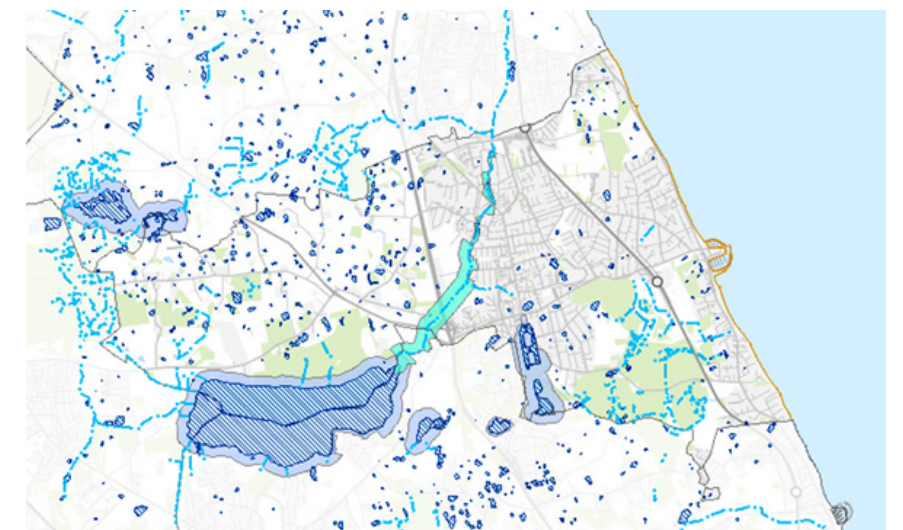

Figur 21: Naturbeskyttelsesområder og økologiske forbindelser

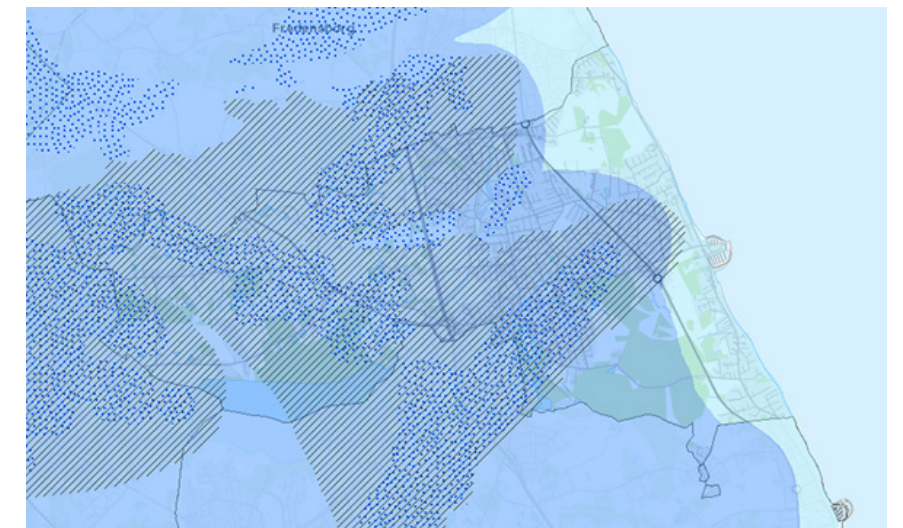
Blå struktur

Hørsholm Kommune er rig på søer og vandhuller. De er alle vigtige biotoper for flora og fauna, og et særkende for kommunen. Usserød Å er kommunens væsentligste vandløb. Fredningen af Usserød Ådal sikrer, at området bevares ubebygget og at naturindholdet i området bliver styrket. Sjælsø et meget attraktivt interessepunkt i Hørsholm Kommune med et stort uudnyttet potentiale. Der er i dag en udsigtsfredning knyttet til Sjælsø. Vandet i søen skal kunne bruges til drikkevand, hvilket betyder, at det skal beskyttes mod skadelig påvirkning og aktiviteter.

Hørsholm Kommune er et vigtigt vandindvindingsområde og er selvforsynende med grundvand. Derudover indvinder andre kommuner også en del af deres vand i området. Med undtagelse af den mest kystnære zone er hele kommunen derfor klassificeret som "Område med særlige drikkevandsinteresser".

Figur 22: Søer og vandløb

Figur 23: Grundvandsdannende oplande, indvindingsoplande og drikkevandsinteresser

Landskabskarakterområder før og efter besigtigelse

